

การวิจัยผสานวิธี: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติทางพลศึกษา (Mixed Methods Research: How to Apply to Physical Education)

อัครวิน มณีอินทร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เป็นวิธีการวิจัยที่บูรณาการวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเกิดจากแนวคิดของนักวิจัยกลุ่มปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ที่พยายามเชื่อมโยงแนวคิดของนักวิจัยกลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivism) กับกลุ่มปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) โดยที่กลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivist Paradigm) จะมุ่งเน้นการพิสูจน์ความถูกต้องหรือยืนยันทฤษฎี และหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปรากฏการณ์ที่สนใจ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีความรัดกุม และใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแนวคิดของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ส่วนกลุ่มปรากฏการณ์นิยม (Phenomenological Paradigm) จะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ที่สนใจ ด้วยการพรรณนาและตีความข้อมูลในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวคิดของวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นักวิจัยในกลุ่มปฏิบัตินิยม (Pragmatism Paradigm) ที่มีความคิดว่ากระบวนทัศน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนั้นแท้จริงแล้วเข้ากันได้หรือสามารถใช้ร่วมกันได้ จึงเริ่มมองหาความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาทั้งสองกลุ่ม และใช้วิธีวิทยาการวิจัยทั้งสองมาผสมผสานกัน เพื่อที่จะหาทางออกของปัญหาการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์โดยมีความเชื่อว่า

วิธีวิจัยทั้งสองสามารถที่จะเพิ่มเติมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนซึ่งกันและกันได้ ซึ่งเป็นแนวคิดของการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research)

ดังนั้นการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) จึงเป็นวิธีการวิจัยที่สามารถใช้ในการตอบปัญหาวิจัยในหลาย ๆ กรณีที่วิธีการวิจัยแบบเดียวไม่สามารถตอบปัญหาได้ รวมไปถึงการตรวจสอบซึ่งกันและกันในด้านวิธีการ ทำให้การวิจัยสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ครอบคลุมที่สุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลและการศึกษาปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ และใช้ข้อมูลมาเสริมกันในภาพรวม รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อขัดแย้งของข้อค้นพบที่อาจมีและเป็นประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยไม่คาดคิดมาก่อน ทั้งยังเป็นการขยายขอบเขตของการวิจัยทั้งในความกว้างขวางของการนำไปใช้และความลุ่มลึกของผลการวิจัยที่พบ

ลักษณะของการวิจัยผสมผสานวิธี

การนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์เพื่อตอบปัญหาการวิจัยเดียวกันนั้น พิจารณาการออกแบบการวิจัยใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ กล่าวคือ

ลักษณะแรก การวิจัยผสมผสานวิธีในลักษณะของการผสมผสานรูปแบบ (Mixed Model หรือ Mixed Research Methods) เป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการ

วิจัยเดียวกัน แต่เป็นการดำเนินการที่แยกจากกัน ด้วยการพิจารณาที่กระบวนทัศน์ของการวิจัย (Paradigm Emphasis) และ ระยะเวลาที่ดำเนิน

การวิจัย (Time Order) แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ ดังภาพที่ 1

		Time Order Decision	
		Concurrent	Sequential
Paradigm Emphasis Decision	Equal Status	QUAN + QUAL	QUAN→QUAL QUAN→QUAN
	Dominant Status	QUAN→qual QUAL→quan	QUAN→qual QUAN→QUAL QUAL→quan QUAN→QUAN

ที่มา: Johnson and Christensen. 2004: 418

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบของ Mixed Model

จากภาพ กำหนด “QUAN” และ “quan” แทน การวิจัยเชิงปริมาณ “QUAL” และ “qual” แทน การวิจัยเชิงคุณภาพ “+” แทน การดำเนินการพร้อมกัน และ “→” แทน ลำดับของการดำเนินการ สำหรับตัวอักษรที่เป็นตัวพิมพ์เล็กหรือตัวพิมพ์ใหญ่ หมายถึงน้ำหนักหรือความสำคัญของวิธีการวิจัยอธิบายได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เน้นกระบวนทัศน์ของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันและดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน (QUAN + QUAL) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพแยกจากกัน ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูล แต่จัดกระทำในระยะเวลาเดียวกัน

รูปแบบที่ 2 เน้นกระบวนทัศน์ของการวิจัย

เชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันแต่ดำเนินการในระยะเวลาต่างกันหรือดำเนินการต่อเนื่องกัน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณก่อนแล้วดำเนินการด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (QUAN → QUAL) ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณก่อน แล้วจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนแล้วดำเนินการด้วยวิธีการเชิงปริมาณ (QUAL → QUAN) ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพก่อน แล้วจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปล

ความหมายของข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

รูปแบบที่ 3 เน้นกระบวนการทัศนของการวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นหลักและเสริมด้วยอีกวิธีการหนึ่งแต่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก แล้วเสริมด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (QUAN $\rightarrow$ qual) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิงปริมาณในทุกขั้นตอนของการวิจัย และเสริมบางขั้นตอนของการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและเสริมด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (QUAL + quan) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพในทุกขั้นตอนของการวิจัย และเสริมบางขั้นตอนของการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

รูปแบบที่ 4 เน้นกระบวนการทัศนของการวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นหลัก แล้วเสริมด้วยอีกวิธีการหนึ่งซึ่งดำเนินการในช่วงเวลาต่างกันหรือดำเนินการต่อเนื่องกัน แบ่งเป็น 4 แบบ คือ

1) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักแล้วเสริมด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (QUAN ? qual) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิงปริมาณในทุกขั้นตอนของการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในบางขั้นตอนของการวิจัย

2) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณก่อนบางขั้นตอนแล้วดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก (quan $\rightarrow$ QUAL) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิง

ปริมาณในบางขั้นตอนของการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในทุกขั้นตอนของการวิจัย

3) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักแล้วเสริมด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (QUAL $\rightarrow$ quan) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพในทุกขั้นตอนของการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณในบางขั้นตอนของการวิจัย

4) ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนบางขั้นตอนแล้วดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก (qual $\rightarrow$ QUAN) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการการวิจัยเชิงคุณภาพในบางขั้นตอนของการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณในทุกขั้นตอนของการวิจัย

ลักษณะที่สอง การวิจัยผสมวิธีในลักษณะของการผสมวิธีการ (Mixed Method หรือ Mixed Methods Research Process Model) เป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ที่สำคัญได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Collect Data) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) แบ่งได้เป็น 8 รูปแบบ ดังภาพที่ 2

จากภาพ รูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 8
ใช้วิธีการวิจัยแบบเดียว ส่วนรูปแบบที่ 2 ถึงรูปแบบ
ที่ 7 เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี ดังนี้

รูปแบบที่ 2 ดำเนินการวิจัยโดยกำหนด
วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วย
วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

รูปแบบที่ 4 ดำเนินการวิจัยโดยกำหนด
วัตถุประสงค์การวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

รูปแบบที่ 5 ดำเนินการวิจัยโดยกำหนด
วัตถุประสงค์การวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ
แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

รูปแบบที่ 6 ดำเนินการวิจัยโดยกำหนด
วัตถุประสงค์การวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ
เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ

รูปแบบที่ 7 ดำเนินการวิจัยโดยกำหนด
วัตถุประสงค์การวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

รูปแบบที่ 8 ดำเนินการวิจัยโดยกำหนด
วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
และการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

จากรูปแบบการวิจัยผสานวิธีในลักษณะของ

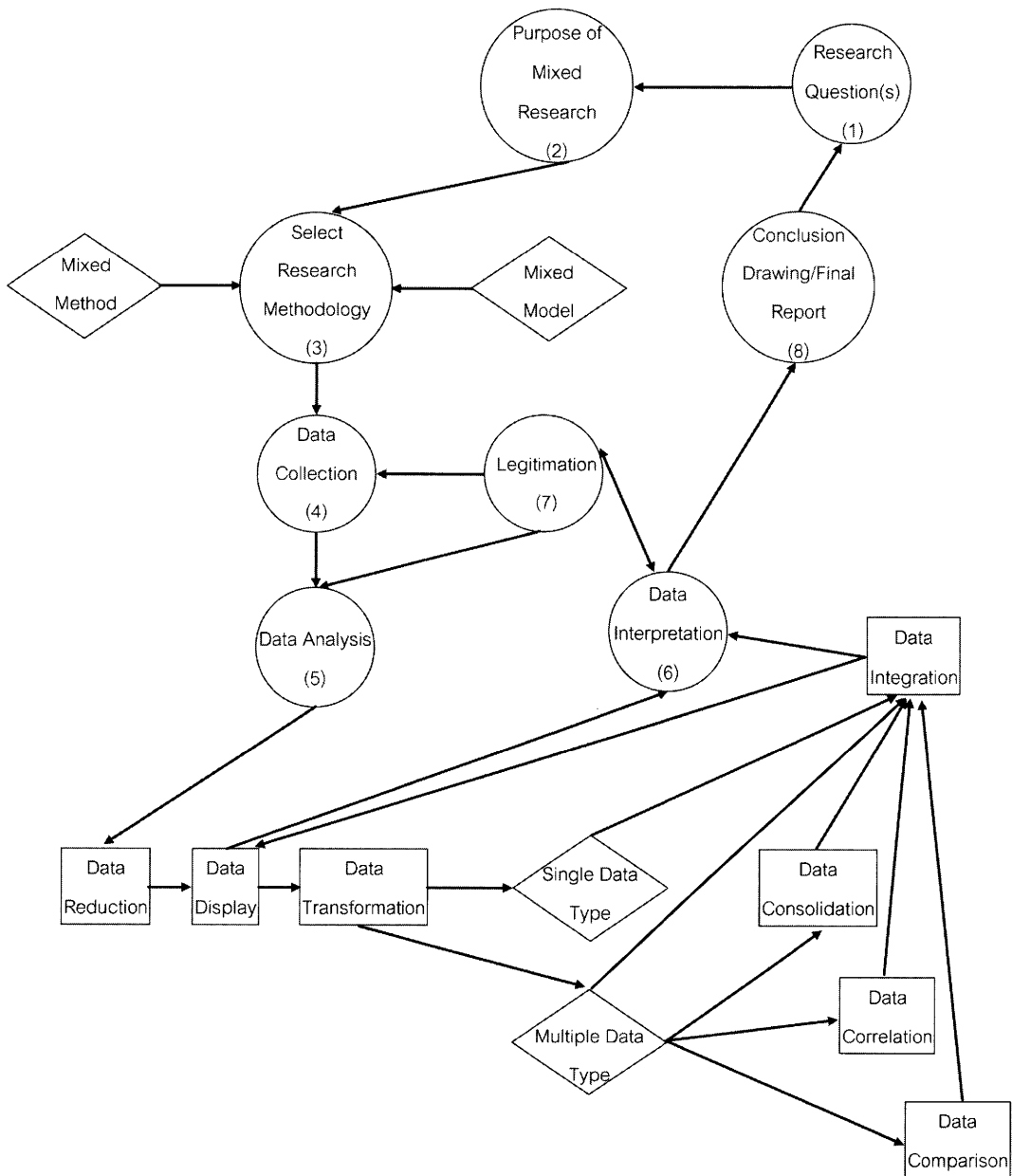
การผสมผสานวิธีการ (Mixed Method) สามารถดำเนินการใน 8 ขั้นตอน ได้แก่การเตรียมปัญหาวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เลือกรูปแบบหรือวิธีการวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย

จากลักษณะของการวิจัยผสมผสานวิธีทั้งในลักษณะของการผสมผสานรูปแบบ (Mixed Model) และการผสมผสานวิธี (Mixed Method) ซึ่ง Johnson and Onwuegbuzie (2004: 22-23) ได้เสนอแนวคิดของการวิจัยผสมผสานวิธีในลักษณะของการผสมผสานกระบวนการวิจัย (Mixed Research Process Model) ซึ่งเป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย และเหมาะที่จะนำไปใช้ในงานวิจัยทางการศึกษา ดังภาพประกอบ 3

การดำเนินการวิจัยในลักษณะของการผสมผสานกระบวนการวิจัย (Mixed Research Process Model) มีขั้นตอนดังนี้

- 1) เลือกปัญหาการวิจัย (Research Question(s))
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยแบบผสม (Purpose of Mixed Research)
- 3) เลือกรูปแบบของการวิจัย (Select Research Methodology)ว่าจะใช้ลักษณะของการผสมผสานรูปแบบ (Mixed Model) หรือลักษณะของการผสมผสานวิธี (Mixed Method)
- 4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)
- 5) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ด้วยการจัดข้อมูล (Data Reduction)

แล้วนำเสนอข้อมูล (Data Display) ถ้าข้อมูลครบถ้วนก็ดำเนินการต่อในขั้นที่ 6 หรือข้อมูลบางส่วนต้องทำก็แปลงข้อมูล (Data Transformative) อาจจะจัดบางส่วนเป็นข้อมูลที่เก็บมาด้วยวิธีการเดียวกัน (Single Data Type) หรือบางส่วนเป็นข้อมูลที่เก็บมาจากหลายวิธีการ (Multiple Data Type) หลังจากนั้นก็จัดข้อมูลโดยการรวมข้อมูล (Data Consolidation) พิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูล (Data Correlation) หรือเปรียบเทียบข้อมูล (Data Comparison) แล้วนำมาอธิบายร่วมกัน (Data Integration)

ที่มา: Johnson and Onwuegbuzie. 2004: 23

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบของ Mixed Research Process Model

6) การแปลความหมายข้อมูล (Data Interpretation)

7) ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล (Legitimation) ถ้ายังไม่ครบหรือไม่ชัดเจน

ก็อาจจะเก็บข้อมูลเพิ่มในตามขั้นที่ 4 หรือวิเคราะห์อีกครั้งในขั้นที่ 5

8) สรุปและเขียนรายงาน (Conclusion Drawing/Final Report) ถ้าพบข้อเสนอนะหรือ

ประเด็นปัญหาใหม่ๆ ก็สามารถเริ่มทำวิจัยต่อไปใน
ขั้นที่ 1

ประโยชน์ของการวิจัยผสานวิธี

การวิจัยผสานวิธีมีประโยชน์ต่อการวิจัย
ดังนี้

1. การตอบปัญหาการวิจัยได้ครอบคลุม
มากที่สุด เนื่องจากในการวิจัยไม่มีวิธีการใดที่สามารถ
ตอบได้ทุกปัญหาการวิจัย และไม่มีวิธีการใดที่ตอบ
ปัญหาการวิจัยได้ครบถ้วนสมบูรณ์แบบ วิธีการวิจัย
เชิงปริมาณและคุณภาพต่างก็มีข้อดีและข้อจำกัด
อยู่ในตัว การวิจัยผสานวิธีจึงเป็นการนำเอาจุดเด่น
ของวิธีการการวิจัยทั้งสองประเภทมาใช้ในงานวิจัย
เดียวกัน และชดเชยข้อบกพร่องซึ่งกันและกัน

2. การตรวจสอบความถูกต้องซึ่งกัน
และกัน การวิจัยผสานวิธีสามารถใช้ตรวจสอบความ
ถูกต้องของผลการวิจัยที่พบ ทำให้งานวิจัยมีผลสรุป
ที่น่าเชื่อถือสูงกว่าการวิจัยที่ใช้วิธีการเดียว เพราะ
ถ้าผลการวิจัยที่ดำเนินการโดยวิธีต่างกัน แต่ให้ผล
ออกมาสอดคล้องตรงกันแล้ว ก็เป็นอีกหลักฐาน
หนึ่งที่สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้วิจัย เพื่อให้งานวิจัย
มีผลสรุปที่น่าเชื่อถือ การตรวจสอบนี้ เรียกว่าการ
ตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

3. เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มาก
ที่สุด การวิจัยผสานวิธี จะช่วยให้งานวิจัยมีความ
สมบูรณ์ทั้งทางด้านกระบวนการวิจัย มีความลึกซึ้ง
และกว้างขวางในผลการวิจัยที่สามารถสรุปอ้างอิง
ทั่วไปได้

4. ข้อสรุปที่พบจากการวิจัยจะมีทั้ง
ความลุ่มลึก ละเอียด สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้
ในสถานการณ์จริง และกว้างขวาง เนื่องใช้กระบวนการ
การวิจัยที่มีความเป็นอิสระจากความคิดความรู้สึก

ของนักวิจัย ด้วยการเก็บข้อมูลในรูปตัวเลขที่สามารถ
ตรวจสอบได้มากที่สุด รวมไปถึงการใช้สถิติใน
การวิเคราะห์ข้อมูล ในทางกลับกันนักวิจัยก็ใช้
กระบวนการคิดของนักวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญใน
การวิเคราะห์ ตีความ ข้อมูล ซึ่งจะเน้นในข้อมูลที่เป็น
รายละเอียดปลีกย่อย

5. เพื่อให้เกิดข้อค้นพบหรือองค์ความรู้
ใหม่ การวิจัยที่ใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิง
คุณภาพ ถ้าผลการวิจัยที่ออกมาขัดแย้งกัน และ
ผู้วิจัยตรวจสอบแล้วว่ากระบวนการวิจัยมีความ
ถูกต้อง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจนำไปสู่การตีความ
และอาจนำไปสู่ข้อค้นพบในองค์ความรู้ใหม่ ๆ

จุดแข็งและจุดอ่อนของการวิจัยผสานวิธี

จุดแข็งของการวิจัยผสานวิธี มีดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นถ้อยคำ รูปภาพ และ
การบรรยาย สามารถที่จะอธิบายได้ด้วยตัวเลข

2. ข้อมูลที่เป็นตัวเลข สามารถที่จะ
อธิบายด้วยถ้อยคำ รูปภาพ หรือการบรรยาย

3. ช่วยเพิ่มจุดแข็งของการวิจัยเชิง
ปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ผู้วิจัยสามารถที่จะทดสอบสมมติฐาน
และทดสอบทฤษฎีพื้นฐาน

5. สามารถอธิบายผลการวิจัยที่พบได้
อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง ทั้งยังมีความสมบูรณ์ใน
กระบวนการวิจัย เพราะผู้วิจัยไม่ได้ยึดวิธีการใด
วิธีการหนึ่ง

6. มีความยืดหยุ่นที่จะอธิบายจุดแข็ง
หรือจุดอ่อนของวิธีการใดวิธีการหนึ่ง

7. ผู้วิจัยสามารถใช้จุดแข็งของ
วิธีการวิจัยหนึ่ง มาช่วยอธิบายจุดอ่อนของอีก
วิธีการหนึ่ง

8. ผู้วิจัยสามารถเตรียมหลักฐานที่จะอธิบายผลที่พบได้อย่างชัดเจน

9. สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่พบได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอาจอธิบายไม่ได้โดยวิธีการวิจัยเพียงแบบเดียว

10. ช่วยขยายการอ้างอิงสู่ขั้นทั่วไปของผลการวิจัย

11. การใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจะได้องค์ความรู้ที่สมบูรณ์ที่สามารถอธิบายได้ทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติ จุดอ่อนของการวิจัยผสมวิธี มีดังนี้

1. เป็นเรื่องยากที่นักวิจัยเพียงคนเดียวจะสามารถทำงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในกระบวนการวิจัยจะต้องใช้วิธีวิจัยทั้งสองอย่างชัดเจน ดังนั้น การวิจัยผสมวิธีจึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม

2. นักวิจัยต้องเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และเข้าใจวิธีการที่นำมาประยุกต์ใช้ผสมผสานกัน

3. ค่าใช้จ่ายในการวิจัยค่อนข้างมาก

4. ต้องใช้เวลาในการวิจัยมากขึ้น

5. นักวิจัยต้องศึกษารายละเอียดในขั้นตอนการวิจัยบางอย่างเพิ่มเติม เช่น ปัญหาการวิจัยผสมวิธี การอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และตีความข้อมูลเมื่อพบผลที่ขัดแย้งกัน

สถานการณ์ที่เหมาะสมในการวิจัยผสมวิธี

การวิจัยผสมวิธี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การวิจัยที่หลากหลาย ดังนี้

1. เมื่อต้องการทำวิจัยเชิงประเมิน เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัย

ข้อมูลที่มาจากหลายแหล่ง หลายแง่มุมในการสรุปอย่างเที่ยงตรง เนื่องจากข้อสรุปที่พบจะนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่

2. เมื่อต้องการทำวิจัยในประเด็นหรือสถานการณ์ที่ซับซ้อน การใช้เพียงวิธีการวิจัยประเภทเดียวอาจทำให้ได้ข้อสรุปได้เพียงส่วนหนึ่งของประเด็นหรือสถานการณ์นั้น อันอาจทำให้การตีความคลาดเคลื่อน หรือไม่ครอบคลุมได้

3. เมื่อต้องการหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประเด็นโต้แย้งในสังคมหรือวงการวิชาชีพใด ๆ ซึ่งผลการวิจัยอาจใช้เป็นข้อบ่งชี้หรือนำไปสู่ข้อยุติในประเด็นความขัดแย้งนั้น ๆ ได้

4. เมื่อผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าการอ้างอิงด้วยวิธีการเดียวจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจปิดบังหรือให้คำตอบผิวเผิน ในกรณีเช่นนี้มักพบในการวิจัยที่ประเด็นปัญหาการวิจัยเป็นเรื่องที่ไวต่อความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล

การนำการวิจัยผสมวิธีไปใช้กับการวิจัยทางพลศึกษา

การวิจัยทางพลศึกษาส่วนใหญ่ จะเน้นใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ แต่ก็ยังพบลักษณะของการวิจัยผสมวิธีแทรกอยู่บ้าง กล่าวคือ ในช่วงสุดท้ายของแบบสอบถามจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ถาม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของการผสมวิธี (Mixed Method) แต่ยังให้ความสำคัญกับข้อมูลในส่วนนี้น้อยมาก เพราะผลที่พบไม่ได้นำมา

อภิปรายร่วมกับผลการวิจัยในเชิงปริมาณอย่างชัดเจน

สำหรับการนำการวิจัยผสมวิธีมาประยุกต์ใช้ในทางพลศึกษา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

ลักษณะแรก การวิจัยที่เป็นการศึกษากับประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างในสภาพที่เป็นธรรมชาติ เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) หรือการวิจัยเชิงเปรียบเทียบสาเหตุ (Causal-Comparative Research) สามารถนำรูปแบบของการผสมรูปแบบ (Mixed Model) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหาการวิจัยเดียวกัน และดำเนินการไปพร้อมกัน (QUAN+QUAL) หรือสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของลักษณะที่สนใจด้วยแบบสอบถามแล้วศึกษาปรากฏการณ์ที่สนใจอย่างละเอียดด้วยการสัมภาษณ์ (quan→QUAL) หรืออาจจะสัมภาษณ์ข้อมูลจากบุคคลบางกลุ่ม (Key informants) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (qual→QUAN) เป็นต้น หรือใช้รูปแบบของการผสมวิธี (Mixed Method) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์หรือการ

สังเกตในประเด็นเดียวกันไปพร้อม ๆ กัน แล้ววิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กัน

ลักษณะที่สอง การวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างภายใต้การทดลอง หรือจัดสภาพการณ์ที่มีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยสามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์หรือการสังเกตในช่วงก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง หลังการทดลอง หรือช่วงติดตามผลไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเน้นไปที่รูปแบบของการผสมวิธี (Mixed Method) หรือในระหว่างที่ทำการทดลองเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และในช่วงของการติดตามผลอาจใช้วิธีการสังเกตเพื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลง หรือหรือคงอยู่ของสภาพการณ์ที่กระทำ (QUAN → qual) เป็นต้น

จะเห็นว่า ไม่ว่าจะการวิจัยที่เป็นการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ หรือการศึกษาด้วยการจัดสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้กลับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถที่จะนำวิธีการวิจัยผสมวิธีมาใช้เพื่อตอบปัญหาการวิจัยได้ครอบคลุมอย่างลึกซึ้ง และสามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มอื่นได้

บรรณานุกรม

- ดุขฎิ โยเหลา. (2546). “การวิจัยผสมวิธี”, พลิกปัญหาให้เป็นปัญญา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2543). การออกแบบการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2549). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สามลดา.

- Creswell, W. J.. (1994). **Research Design: Qualitative and Quantitative Approach**. 2nd ed. California: Sage Publication.
- Creswell, W. J.. (2003). **Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approach**. 2nd ed. California: Sage Publication.
- Green, J. C.; Caracelli, V. J. and Graham, W. F.. (1989). "Toward a Conceptual Framework for Mixed Method Evaluation Design", *Education Evaluation and Policy Analysis*. 11(3). 255-274.
- Guba, E. and Lincoln, T. S. (1988) "Do Inquiry Paradigm Imply Inquiry Methodologies?", **Qualitative Approach to Evaluation in Education: The Silent Scientific Revolution**. New York: Prger.
- Johnson, B. and Christensen, L. (2004). **Educational Research Quantitative, Qualitative and Mixed Approach**. 2nd ed. New York: Pearson Education, Inc.
- Johnson, B. and Onwuegbuzie, A. J. (October 2004). "Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come", *Educational Researcher*. 33(7). 14-26.
- Patton, M. Q. (2002). **Qualitative Research and Evaluation Method**. 3rd ed. California: Sage Publication.
- Tashakkori, A. and Teddlie, C. (1998). **Mixed Methodology: Combing Qualitative and Quantitative Approach**. London: Sage